SUOMEN MUSLIMIFOORUMI RY

Maa- ja metsätalousvaliokunta/ tiistai 13.12.2022 klo 10.00 / HE 186/2022 vp / Asiantuntijalausunto

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ (HE 186/2022 VP) LAIKSI ELÄINTEN HYVINVOINNISTA JA LAEIKSI ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Aluksi

Islamin sääntöjen mukainen halal-teurastus sekä juutalaisten shechita-teurastus loppuvat Suomessa, mikäli lakiehdotus hyväksytään sellaisenaan. Ehdotuksessa esitetään, että jatkossa eläin tulisi olla tainnutettuna ennen verenlaskun aloittamista. Tämä tekisi lihasta muslimien kulutukseen kelpaamatonta. Tällä hetkellä eläinsuojelulain mukaan verenlasku on aloitettava samanaikaisesti tainnuttamisen kanssa. Siipikarjaan kuuluva eläin saadaan kuitenkin teurastaa katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella, mutta lakiehdotuksessa tämäkin kiellettäisiin.

Suomen Muslimifoorumi ry vastustaa kyseisiä uudistuksia. Suomen Muslimifoorumi ry:n näkemyksen mukaan kaavailtu uskonnollisista syistä tapahtuvan erityisen teurastustavan kielto rajoittaa tarpeettomasti muslimien ja juutalaisten uskonnonvapautta sekä rapauttaa näiden kahden uskonnollisen vähemmistön yhdenvertaista asemaa yhteiskunnassa. Kielto on eläinten hyvinvoinnin kannalta tarpeeton, sekä osoitus islamofobiasta ja yleisestä uskontovastaisuudesta. Kielto estäisi suomalaisia muslimeja nauttimasta kotimaisesta lihasta. Tämä ei ole yhdenvertaista, eettistä tai ekologista.

Lakiuudistuksen tarpeettomuus

Lakiehdotusta perustellaan Foorumin käsityksen mukaan eläinten hyvinvoinnilla. Myös islamilaisessa halal-teurastuksessa, samoin kuin eläinten kohtelussa ylipäätään, tulee huolehtia eläimen hyvinvoinnista kokonaisvaltaisesti. Muslimit uskovat teurastuksiin liittyvien sääntöjen ja ohjeiden tulevan Jumalalta, ja ne ovat siten kaikkein oikeudenmukaisimpia. Islamilaisessa ajattelussa jokainen ihminen on vastuussa teoistaan, ja eläimiä julmasti kohteleva ihminen voi joutua teoistaan vastuuseen viimeistään Tuomiopäivänä. Eläintä tulee kohdella hyvin sen koko elämän ajan. Teurastustilassa ei tule olla muita eläimiä, käytettävä veitsi tulee pitää piilossa eläimeltä ennen teurastusta ja teurastuspaikan tulee olla puhdas verestä

ennen seuraavaa teurastusta. Teurastus tapahtuu erittäin terävällä veitsellä, yhdellä viillolla.

Suomen juutalaisten seurakuntien keskusneuvoston lausunnossa edelliseen hallituksen esitykseen eläinten hyvinvointilaiksi käydään läpi tutkimuksia liittyen juutalaisten *shechita*-teurastukseen ja toisaalta tainnuttamiseen ennen verenlaskua. Suomessakin käytetty tainnutus pulttipistoolilla voi epäonnistua ja aiheuttaa suurta kärsimystä eläimelle. Vastaavasti jos verenlasku aloitetaan oikeaoppisesti, on eläin nopeasti tiedoton.

Hallituksen esityksessä (s. 238) todetaan, että rajoitus on oikeasuhtainen, eikä tavoitetta voi saavuttaa oikeuteen vähemmän puuttuvin keinoin. Suomen Muslimifoorumi ry:n mielestä tämä ei ole totta. Tällä hetkellä teurastus tehdään samanaikaisesti tainnutuksen kanssa, joten ongelmaa asian suhteen ei pitäisi olla eikä lakia näin ollen tarvetta muuttaa - ellei tarkoituksena ole nimenomaan kieltää uskonnollisista syistä ja tavalla toteutettava teurastus.

Kiellon ”myönteiset” merkitykset yhteiskunnan näkökulmasta ovat muiltakin osin vähäiset. On epäselvää, kuinka paljon suomalaista halal-lihaa tuotetaan, mutta Foorumin käsityksen mukaan kyse ei voi olla suurista määristä varsinkaan suhteessa muuhun tuotettuun ja teurastettuun suomalaiseen lihaan. Hallituksen esityksessä todetaan, että ehdotetulla sääntelyllä ei ole vaikutusta lihan hankkimiseen markkinoilta (s. 238). Asiassa on siis ilmeisesti enemmän kyse periaatteellisesta asiasta kuin käytännön ongelmasta.

Eurooppalaisessa oikeuskäytännössä on vastaavien kieltojen yhteydessä todettu, että muslimit ja juutalaiset voivat jatkossa hankkia lihaa ulkomailta. Tämä on totta, mutta monella suomalaiselle uskovaiselle on tärkeää syödä kotimaista lihaa, jonka alkuperään ja tuotantoon voi luottaa, sillä ulkomaisen lihan alkuperästä ja lihantuotannon eettisyydestä ei ole tietoa. Lisäksi on kyseenalaista, kuinka pitkään halal-lihaa on mahdollista Euroopan alueelta saada, sillä jotkut Euroopan maat ovat jo kieltäneet kokonaan halal- ja shechita-teurastuksen. Vaikka uskonnon oppien mukaisesti teurastettua lihaa olisi mahdollista saada ulkomailta, se ei korvaa kotimaista lihaa. Myös muslimeilla tulee olla oikeus syödä kotimaista lihaa.

SUOMEN MUSLIMIFOORUMI RY

Kieltoa ympäröivä ilmapiiri

Muslimien uskonnonharjoitukseen kohdistuvia rajoituksia ei voida irrottaa eurooppalaisesta ja suomalaisesta islamofobisesta ilmapiiristä ja kontekstista, jossa rajoituksia tehdään. Esimerkiksi Pew -tutkimuskeskuksen raportin mukaan vuosina 2007-2017 rajoitukset uskonnollisten ryhmien tai yksilöiden toimille olivat Euroopassa suurimpia suhteessa muihin tutkittuihin maantieteellisiin alueisiin. Mahdollisen kiellon henkinen vaikutus olisi muslimeille suuri, kun keskeisesti heidän uskontoonsa kuuluva asia kielletään.

Vähemmistöjen toimiin liittyy usein myös ennakkoluuloja sekä tietämättömyyttä. Länsimaissa muslimien tapoja, jotka poikkeavat valtavirrasta pidetään usein myös ongelmallisina ja barbaarisina, riippumatta siitä onko kyseisessä yhteiskunnassa muita yhtä "barbaarisia" tapoja. Suomen Muslimifoorumi ry viittaa esimerkiksi siihen, että julmien metsästysrautojen käyttö on edelleen sallittua, ja asiasta tehty kansalaisaloite on vielä käsittelyssä.[1] Tainnutuksen kanssa samanaikaisesti tapahtuman nopean kaulaviillon kieltäminen vaikuttaa siis kieltämättä tekopyhältä. Poliittisesti suurelta osin järjestäytymättömältä ja pieneltä vähemmistöltä, kuten muslimeilta, on helpompaa ottaa oikeuksia pois, kuin rajoittaa muita yhteiskunnassa yleisesti käytössä olevia tapoja.

Hallituksen esityksessä todetaan, että “eläinten hyvinvointi on tunnustettu arvo suomalaisessa yhteiskunnassa ja sen tulisi näkyä myös lainsäädännössä” (s. 35). Suomen Muslimifoorumi ry huomauttaa, että myös uskonnonvapauden ja pienten uskonnollisten vähemmistöjen oikeuksien tulisi näkyä lainsäädännössä.

Suomen Muslimifoorumi kiinnittää myös huomiota siihen, että hallituksen esityksessä ei ole käytännössä lainkaan huomioitu lausuntokierroksella annettua palautetta. Asiasta mainitaan hallituksen esityksen sivulla 80 otsikon “6.9 Eräitä muita lausuntokierroksella esitettyjä toiveita” seuraavasti: “Useat uskonnolliset yhteisöt pitävät esitettyä tainnuttamatta teurastuksen kieltoa uskonnon vapauden vastaisena ja ehdottavat, että verenlasku tulisi voida aloittaa ennen tainnutusta”. Tämä on ainoa maininta aiheesta.

[1] https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/KAA_5+2022.aspx (viitattu 5.11.2022)

SUOMEN MUSLIMIFOORUMI RY

Kielto ei edistäisi muslimien yhdenvertaista asemaa yhteiskunnassa

Hallituksen esityksessä vedotaan sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen että Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Näiden osalta on syytä huomauttaa, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö asettaa perus- ja ihmisoikeussuojan minimitason, ja tätä parempaa suojaa voi ja tulee antaa kansallisella tasolla.

EU-lainsäädäntö tällä hetkellä myös nimenomaisesti antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden sallia uskonnollisista syistä noudatettavan teurastustavan Suomen ei siis tarvitse sitä kieltää. Suomen ei myöskään tulisi liittyä niiden muiden EU-maiden joukkoon, jotka rajoittavat muslimien ja juutalaisten uskonnonvapautta näin keskeisellä tavalla.

Asiassa on myös syytä muistaa, että Suomen lainsäädännöllinen tilanne ei ole täysin verrattavissa muihin Euroopan maihin. Asiassa on huomioitava muun muassa perusoikeusmyönteinen laintulkinta. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 5 §:ssä säädetään lisäksi viranomaisen velvollisuudesta edistää yhdenvertaisuutta. Suomen Muslimifoorumi ry kiinnittää huomioita siihen, että edellä mainittua ei ole huomioitu hallituksen esityksessä lainkaan.

Kunnioittavasti,

Suomen Muslimifoorumi ry
https://www.muslimifoorumi.fi
Facebook
suomenmuslimifoorumi@gmail.com

Lähteet:

Suomen juutalaisten seurakuntien keskusneuvoston lausunto aikaisempaan hallituksen edistykseen:
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2018-AK-224901.pdf

Pew-tutkimuskeskuksen raportti:
https://www.pewforum.org/2019/07/15/a-closer-look-at-how-religious-restrictions-have-risen-around-the-world/